

עד כמה פרקי רביעי בכורות

עין משפט נר מצוה

ל.

א [טושיע יו"ד סי' קט
סעי' ז']
לה ב מיי פ"ח מהל'
שמעיה ויובל הלכה
טו'
ג [מיי פ"י מהל' משכב
ומושב הל' יא']
ד ר מיי פ"ח מהל' שמעיה
הלכה טז'
ה ה מיי פ"ח מהל' פ"ב
מהל' מעשר הלכה ז'
והש"ג דלמנן על אחריס'
לה ו מיי פ"ח מהל' שמעיה
ויובל הל' טו ופ"ב
מהלכות מעשר שני הלכה א'
ז [טושיע יו"ד סי' קט סעיף
ו']
ח [טושיע שם סעי' ה']

תרבא דאטמא במר דכנתא. כן גריס רבינו תם פירוש מר
בחילוף של כנתא כמו זמור דשחוטא דפרק גיד הנשה
(חולין נד.) וכמו זמור י"ו דפרחלא דבצא קמא (דף קיג.):
מעשרות י"ט דבעו הומה חמיר ליה. מכאן מדקדק רבינו תם
בז"מ פ' שהיכר מעשר אלל שביעית

תרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **זמר** י"ו דכנתא. בחזקת
חלב טהור הנקרא כנתא ובלע"ז אנטריי"ל כמו הדרא דכנתא
לדמרינן ששחיתת חולין (דף מח.): **לעולם כרבי שמעון**. ללא קניס
אלא במידי דדמי לאיסורא ובאיסורא גופיה במידי דעבדי י"א איסורא

רבינו גרשום

דשמן חייב בחומה: דהוי
מזבין תרבא במדכנתא. (א)
והיה אחד שהוא טהור
של הדורא דכנתא דכנתא
טהור כמו דכי ואמר לן
רבי דאמר משמיה דרבי
יצחק האורליני ז"ל דהוא
אמר דאקשטא ואיתרא
דקאמר בשחיטת חולין
בהלב של קיבה הוה אבל
הדורא דכנתא כליה טהור:
כמאן כר' יהודה. דקניס
הכל: אי הכי אפילו מים
ומלח ממי. ליקניסה מ"ט
לא קניסה אלא אמגוזי:
לעולם כרבי שמעון. דאמר
כל שיש בו זיקה והאי
נמי אמגוזי יוקה דאיסורא
גרי: מימשכי:
החשוד על השביעית.
למכור דאסור למכור
שביעית: כיון דמיתרא ליה
לטהור ולית ליה פדיון
כדאמר' האחרון נתפס
בשביעית ופירי עצמו אסור:
כיון דחשוד דאדארייתא.
היינו שביעית ומעשר
כ"ש אדרבנן: דטהרות
ואכלי חולין בטהרה אינו
אלא מרבנן: הא. חשוד
על הטהרות חשוד נמי
אשביעית וקשיא למתני'
דתינו יש שהוא חשוד על
טהרות ואינו חשוד לא
על זה ועל זה: כשראינוהו
שונה. דהוא דשביעית
ומעשר בתוך ביתו: ר' ינאי
אמר. לעולם דכאמר מתני'
ומ"ט דברייתא דייקא הא
חשוד חשוד: כגון הדוה
חשוד אתרווייהו. אטהרות
ואשביעית ואמעשר ואתא
לקמי רבנן וקביל אתרווייהו
ושבו אחישת אחרא ומשי"ה
כיון דתתלה היה חשוד
אכולן ועכשיו חוור להיות
חשוד אחרא אמרינן נמי
חשוד אכולן: זו דברי ר"ע
סתומתא הא סתמא דמתני'
דתינו חשוד על השביעית
אינו חשוד על המעשרות
ר"ע היא: ובאתריה דר'
יהודה שביעית חמירא.
ומדחשוד על החמור

דמיידי צנותא מעשר שני לשם חולין
כגון הכי אלו בחזקתא למעשר ולשביעית
בפרק הנזקין (גיטין סא.) וכן אינו חושש
י"א לתצילן שבה לא משום שביעית
ולא משום מעשר דפ"ק לחולין (דף נ.)

ולשון מעשר נמי מוכיח כן להיכא
דליידי בחששא דלינו ממון נקיט טבל
או דמאי: **הא** חשוד חשוד. דמשמע
ליה לגופיה לא אלתגריך דפשיטא
דכי נאמן על הטהרות דנאמן על
השביעית כיון דהוה נהג פרושים
שאולל חולין בטרהיה:

מתני' כשראינוהו נוהג בצניעא
בתוך ביתו. שמהר מן
השביעית משמע דעם הארץ י"א סתמא
חשוד אשביעית כמו אטהרות ומימה
דבסוף הניזוקין (גיטין סא.) קאמר מאי
שנא רישא ועמאי שנא סניפא דמינקל
באשט עם הארץ ומחמיר על החשודה
על השביעית וקאמר רבא הכא במאי
עסקינן צעם הארץ דרבי מאיר
וטומאה וטהרה דרבנן ומדקמי גבי
טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי
שביעית קמי החשודה משמע דסתם
עמי הארץ חשודי אטהרות ולא חשודי
אשביעית ומיחו מתא דשני לגור
ולתמוך גבי עם הארץ דחשודי אטומאה
וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית
אין לדקדק כלום דלמנא צשאר שני
שזע איירי היאם ולא בשביעית או
בפירות הידועים שאינם של שביעית
דה"ץ איירי בפירות הידועים שהם
מתוקנים לרצח לית ליה שניויה ועוד
דלצי ריב עמי הארץ מעשרין ועוד
קשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש
צ"ב דכחצות (דף נד.) גבי שלי חדש
ושל חצרי ישן דסתם עם הארץ אע"י
דחשודי אדמאי לא חשודי אשביעית
וסותר פירוש רבינו שמואל דמפרש
דחדש ישן דעמי הארץ שביעית וכי
משיי הסם רוב עמי הארץ מעשרין
רוצה לומר דהוא הדין בשביעית וכמה
קושיות י"א דמקשה רבינו תם על פי'
רבינו שמואל כמו שפירש בכחצות
ומפרש י"א חדש ישן להשגיח המקח
בעלמא קאמר ולא לענין איסור והיתר

תרבא דאטמא (ב) **במר** א' דכנתא א' קנסיה רבא
לזבונא אפי' אמגוזי אמר ליה רב פפא לרבא א'
כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים
ומלח נמי לעולם ר' שמעון ובאיסורא א' דגופיה
קנסין ליה סתם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל
ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמגוזי ומייתו
ליה תרבא דאטמא ומזבין ליה דכנתא:
מתני' החשוד על השביעית אינו חשוד על
המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד
על השביעית החשוד על זה ועל זה חשוד על
הטהרות ויש ישהוא חשוד על הטהרות ואינו
חשוד לא על זה ולא על זה היה הכלל (ב)

החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו: **גמ'** מאי
טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון
דבעי חומה י' חמיר ליה: החשוד על
המעשר ח: מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון
שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה
פדיון י' חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה י'
כיון דחשוד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש
חשוד על הטהרות: מאי טעמא נהי י' אדרבנן
חשוד אדאורייתא לא חשוד ורמינהי נאמן
על הטהרות נאמן על י' שביעית הא חשוד
חשוד א"ר אילעי מתני' כשראינוהו שנוהג
בצניעא בתוך ביתו ר' ינאי כרבי ישמעאל
אמר כגון דהוה חשוד י' לתרוייהו ואתא אחד
רבנן וקביל אתרווייהו והדר איחשד אחד
מנייהו דאמרינן רבינו דהוה חשוד חשוד נמי
אזידך אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן
זו דברי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים
מאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה
שביעית חמירא להו דהוה חשוד חשוד קרי ליה
לחבריה (ד) דיירא בר דייירתא א"ל תיתי לי דלא
אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר
רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר'
עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים חשוד
על המעשר חשוד על השביעית ומואן חכמים לרבר
אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור'
זעירא חשוד על השביעית

הטהרות. דרבנן נינהו שיהא אדם
אוכל חולין בטרהיה: **הא** חשוד.
על הטהרות חשוד על השביעית:
המניין. דקמי אינו חשוד כגון
שראינוהו שנוהג דין מעשרות ושביעית
צניעא צונן ביתו ליתא ליהלא למימר
לפנים הוא עושה כיון דצניעא קא
עבדי: **רבי ינאי אמר**. צניעא
דדייקין מינה הא חשוד (ג) י' כגון
דוה חשוד אטרווייהו אשביעית
ואטהרות וקביל אתרווייהו שמהר י"א על
שניהם: זו דברי רבי עקיבא. דחשוד
על השביעית אינו חשוד על המעשר:
שביעית חמירא לפו. וכיון דחשוד
אשביעית כ"ש אמעשרות: דהוה
דוה קרי להכריה. צלמיה דרבי
יהודה: **דיירא בר דייירתא**. גר בן
גירות: **סיסי** לי. שכן טוב י"א שלל
אכלתי פירות שביעית כוותך. יש
מפרשים י"א רבי עקיבא סתימתאה
לדמרינן שסנהדין צאלו הנהניין
(דף פ.) סתם משנה רבי מאיר סתם
צניעא רבי נתן וכולהו אליצא
דרבי עקיבא ולאו מילתא היא
דהא צכמה דוכמין אמרינן רבי
מנחם סתימתאה (ה) אלל רוב משניות איכא
צהש"ס סתומות אליצא דר' עקיבא:
חשוד

ההשגח לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ צכ"מ דלא חשוד
אשביעית כשראינוהו נוהג צניעא בתוך ביתו ועוד
קשיא מתא דשני לגור ולתמוך גבי עם הארץ
דחשודי אטומאה וטהרה ולא חשודי אשביעית
ומייתמין לה נמי צהניזוקין (גיטין סא.) המולך חמין
לטומן כותי או לטומן כותי י"א משום כותי נקט
שביעית אי נמי צודאי חשוד איירי וכן היאם
דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'
לולב הגזול (סוטה נט.) דאין מוסרין דמי פירות
שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא
לחולין (דף נ.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאר ולתצילן שבה לא משום
שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי
חושש כו' כל הני מיידי צודאי חשוד ולי"ת
הכי מוכח מינה בחולין דגורו על מערצות דמאי
למנא חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר
ראשון כדמוכח צבילה הניזוקין (גיטין סא.) לאצבי
וי"ל לרצח פריך דלא חמיר ליה (ו) י' **באתריה**
דברי יהודה חמירא להו שביעית. ולכן חשוד
אמעשר ותימה דהא צפ"ק דצבת (דף פ.)
אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל
דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי וידי נמי
גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה על
כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה
שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוה הדין י"א מעשר
שני וצשאלתות דרב אחאי הוה צבילה על כרס
רבעי שמהללן אותו על דבר מועט ומעשר שני
ויטע רבעי דין אחד להם צכ"מ דקדש קדש
גמרינן להו מהדדי כדאיכא בפרק שני דקדושין
(דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי
הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הוה
גבי הגזל דאחרימינהו לנכסיה והא דמוקי בפרק
התקבל (גיטין דף סא.) היאם דכ"ל מערימין על
מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול
להקשות צומן הוה מאי הטרמה כ"ל לפטור
מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה
אלל ממלק ליה צפירכא אחרימי ואמנה העבריה
צומן הוה מי איכא וכן מעשים צכל יוס שאנו
מהללן כרס רבעי שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל
דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין לו פרוטה
מוזמנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר
כנגד שוה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו:

(א) ע"י עיך מן עיך מכתמא
לדמי דגרבס מכתמא:
(ב) [למנן ט"ז יומא שתי].
(ג) [עירובין פ"ב ור"ע].
(ד) גיטין נ"ד ע"ש. (ה) ויטולין
(ו) [ליפתא דכסהדין ע"י
רש"י] מילה ב' ד"ה סתימתאה
ואזיל צ"ל ר' תמיהה.
(ז) [כתובות ק"א]. (ח) [למנן
ט"ז חולין ט"ז]. (ט) [ש"ש
ומגלן צ"ק]. (י) [וע"י טוס' לעיל
יא: ד"ה הוי מוכיח כמות
כד. ד"ה עליו ומוסיף לט'
ד"ה צכמה]. (יא) [ומקלן צ"ק].

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
החשוד: (ב) רש"י ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
בגון:

לעני רש"י

אינטיורי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במר דכנתא. מחילוף כנתא.
ולי נחלה לשון מותרה הוא
(חולין צ"ד.)

שיטה מקובצת

א' במר כנתא קניסיה:
א' לרבא ורמינהו רב ר' אריא
בר אבהו לרבא:
א' ובאיסורא פ"ח: א' במר
כנתא: א' חומה חמירא:
עליה: א' המעשר כר' מאי:
א' פדיון: ר"א דתני האחרון
אחרון נתפס ודפרי עצמו
אסור חמירא עליה: א' זה
וכי כיון: א' נהי דאדרבנן
חשוד: א' השביעית ועל
המעשרות הוא: א' חשוד
אתרווייהו: א' במר כנתא:
א' דעביי בהו איסורא:
א' חשוד חשוד: א' עת יושר
בשניהם חס"ד: א' עת תיתי לי
שכר טוב וכו' ורמינהו ליה
בהאי מילתא שיי' חמירא
להו ל"ת ליה לי קללה אם
אכלתי פירות שביעית
כמותך: א' מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: א' במר
פרולא דבב"ק: א' מעשרות
כיון דבעו: א' בכ"מ שמוכר
מעשר כר' דמיידי במוכר
מעשר שני: א' חושש
לשאר ותבלין: א' סתם
חשוד: א' קשיות מוקשה
ר"ת: א' דהדר וישן:
א' וי"ל דמשום כותי:
א' מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: א' הדין נמי מעשר:

(א) היה מוכר חלב של ידך והיה
אומר שהוא טהור צ"ל וכו'
בעיך עיך מכתמא ע"ש.